

Trouw

TWEDE JAARGANG No 17

EINDE NOVEMBER 1944

COLIJN

Uit brieven van naar Duitschland weggevoerde Nederlandsche arbeiders, die reeds enkele weken oud zijn, blijkt dat Dr H. Colijn, Minister van Staat, oud-minister-president en leider der Anti-revolutionaire partij in Duitsche gevangenschap is overleden.

Op 23 September is Colijn door een acht-tal Nederlandsche arbeiders ten grave gebracht. Een krans met een rood-wit-blauw lint dekte de baar.

Het bericht van zijn dood is naderhand bevestigd. De Duitschers hebben echter tot op heden*) niet toegestaan het te publiceren. Dat is geen wonder. De Duitschers duchtten Colijn bij zijn leven. Zij kenden den weerklank, die zijn stem hier vond. Zij hebben hem daarom geïsoleerd van zijn volk. En zij weten ook, dat Colijns dood dit isolement opheft. Omdat van hem het woord der H. Schrift geldt, dat hij tot ons spreekt ook nadat hij gestorven is.

De figuur en de politiek van Colijn zijn in Nederland fel omstreden. Naast warme aanhangers vond hij heftige tegenstanders. Bij sterke verguizing is hartelijke, warme liefde van ons volk zijn deel geworden.

Het is nu zeker niet de tijd om Colijn in zijn leven en werken te analyseeren. Deden wij dat, wij zouden zien, dat naast het licht ook de schaduwen daar zijn. Niet alles wat Colijn gezegd, gedaan en geschreven heeft, ook niet tijdens de bezetting, kunnen wij onverdeeld beamen. Niettemin Colijn spreekt, juist nu.

En wat hij spreekt, nu, na zijn verscheiden, is een klare taal.

Wij willen trachten de sprake, die er van hem uitgaat voor dit oogenblik te vertolken. Het is de sprake van den man, van den Nederlander, van den Calvinist.

Colijn was een man. Colijn was niet een parlementariër, niet een minister, niet een kapitalist, niet een militair, zelfs niet in de allereerste plaats een staatsman. Colijn was allereerst een man. Zoo heeft ons volk hem gezien, zoo heeft ons volk hem vertrouwd. Als men een eenvoudig mensch vraagt: Wat vindt ge van Colijn? Het antwoord zal luiden: Colijn was een kerel.

Dat is het eerste geheim van Colijns persoonlijkheid. Iemand die buitengewoon ontvankelijk was voor indrukken van

buiten, indrukken van personen en indrukken van omstandigheden; iemand met een ongemeene bewegelijkheid van geest, van een typisch onconservatieve mentaliteit: Hij was vlot en gemakkelijk met menschen van het meest uiteenlopend karakter, de meest verschillende levensovertuiging en de meest heterogene doeleinden.

Colijn was iemand met een licht bewogen gemoed. Zijn van ontroering trillende stem hebben tienduizenden zijner volgelingen gehoord. Ook hebben die allen de tranen in zijn oogen zien glinsteren.

Maar dat alles was omsloten, wij zouden haast zeggen voor de massa vaak gecamoufleerd in één blok massiviteit.

Daar gaat Colijn. Iedereen kijkt even om. Massief, ruig, vierkant en recht op! Een man, en daarom een ruggegraat, onbuigzaam en kaarsrecht.

Een man, en daarom moedig. De eeresabel van 1900 en de militaire Willemsorde 3e klasse van 1903 niet slechts bewijzen het, maar ook de Meidagen van '40, die Colijn niet in een schuilker maar in de vuurlinie bij de in de buurt van zijn woning strijdende soldaten doorbracht. Vijftig jaar jonger, hij was de eerste K.P. leider van Nederland geweest!

Een man, en daarom een beginsel. Hij kende het fundament waarop hij stond. Daarom wist hij ook, realist, waar het op stond, en idealist, waarvoor hij stond. De ondergrondse activiteit van de anti-revolutionairen in dezen tijd is zijn werk. Geest van zijn geest, ongetwijfeld; maar ook echt: been van zijn gebeente.

Colijn was een Nederlander. Uiterlijk en innerlijk. Iemand heeft het eens opgemerkt: hij had een echt Nederlandschen kop. Een kop van boeren en visschers. Symbool van zijn soliditeit. En hij had een echt Nederlandschen geest: De Hollandsche koopman uit de gouden eeuw op zijn best. Die het zeegat uitgaat. Die wat wagen durft. Daarbij een typisch Nederlandsche vroomheid. Robuust en gemoedelijk, solide en gedurfd. Zoo was het typisch Nederlandsche mengsel dat Colijn heeten heeft.

In de heele tusschenperiode, den tijd tusschen de twee wereldoorlogen, is het Nederlandsche politieke leven beheerscht geworden door deze oer-Nederlandsche figuur. Hij heeft in dien tijd zijn jaren zijn Koningin gediend want hij had ze beide lief. Daaruit moet ook verstaan Colijns houding in de Mei- en Junidagen van veertig. De overval van den Duitscher op ons vaderland heeft dezen grooten vaderlander, die zoo lange jaren de regeeringsverantwoordelijkheid gedragen heeft, gekrenkt in al de vezelen van zijn Nederlandsch bestaan. Men leze er het artikel van zijn hand in de Standaard van 10 Mei '40 maar eens op na, waarin zijn toorn over het leugenachtig-brutale Germanendom en zijn gloeiende verontwaardiging tegen de grove rechts-usurpatie een ontlading vond. Daarin schreef Colijn naar het hart van heel Nederland en gelijk hij het schreef was het Nederlandsch op zijn best.

Uit Colijns liefde voor zijn land moet ook verklaard worden de ontzettend bittere ontgoocheling waaraan hij na 14 Mei uitdrukking gaf toen de krijgsvrachten hier te lande niet verlopen waren zooals hij het had gehoopt en toen de smaad van de nederlaag over ons volksbestaan daalde. Wij zeiden reeds in het begin dat wij niet alles beamen wat Colijn heeft gezegd en geschreven. Maar men moet, als men Colijn beoordeelt, altijd den totalen Colijn voor zich zien, den fel levenden man uit één stuk, met zijn groote vaderlandsche deugden en zijn kleine menschelijke fei-

*) Bij het ter perse gaan van dit nummer hadden de Duitschers het bericht, dat inmiddels reeds in verscheidene onzer speciale uitgaven was vermeld, ter publicatie vrijgegeven.

WAT heeft men in de kringen van de N.S.B. in den loop der bezettingsjaren al niet gesproken over de vastheid van karakter, die de beweging kenmerkt. Mussert riep het, vlak na zijn optreden, in een rede eens zoo uit: „Wij zijn de eer en het bloed van de Natie”. Als dat zoo is, dan moet karaktervastheid en eer den doorslag geven. Nu is het zoo in de wereld, dat vastheid van karakter en overtuiging eerst uitkomt als die overtuiging in het vuur beproefd wordt en zie, toen dat ging gebeuren bleef er van de vastheid van de N.S.B.-ers niet veel over. Het was zelfs zoo, dat na den beruchten derden September een belangrijk deel der leidende N.S.B.-figuren ging drossen. Mussert zelf nam voor alle zekerheid, met de geëvacueerde vrouwen en kinderen de wijk maar vast naar Overijssel. In de gevorderde villa van den textielabrikant ten Cate te Enschede, voelt hij zich voorlopig nog veilig.

Het is juist bij de kranten geweest waar de Nazi's het hoogst van den toren geblazen hebben. In den „demo-liberalen” staat zooals die voor den oorlog was,

len. Als één man het rood, wit en blauw dan ook op zijn kist heeft verdiend, dat hebben die Hollandsche werkmenschen daar in Ilmenau goed begrepen, dan is het de Nederlander Colijn geweest.

Colijn was een Calvinist. Dat is de laatste trek die ons toesprekt uit de figuur Colijn en het is de alles beheerschende trek.

•He A.R. program spreekt over het Calvinisme als over den grondtoon van ons volkskarakter. Daar is, als men in Nederland rondziet, niet altijd zoo veel van te merken. Maar wie op Colijn let begrijpt ineens wat Kuyper voor oogen gestaan heeft toen hij deze zinsnede in het A.R. program opnam. Het Calvinistisch levensbeginsel kan den mensch zoo in heel zijn wezen doortrekken en van die echt Nederlandsche typen maken.

Het robuste en het massieve, het vierkante en soliede, maar ook het felle, het vitale en het geëmotioneerde van Colijn, heel de rust en heel de drift van zijn leven kwamen voort uit zijn Gereformeerde levensovertuiging.

Die rust lag in de verzekerdheid een kind te zijn van een God, die de wereld regeert naar den raad van Zijn wil en zonder Wien geen mensch zich kan roeren of bewegen. Die drift werd geprikkeld door het zich geroepen weten een medearbeider Gods te zijn.

Zoo was Colijn een Calvinist in merg en been. De uitwassen van het Calvinisme waren hem vreemd. Steeds ging zijn pleidooi voor 't bewaren van eenheid in eigen kring. Hij was een synthetisch gevormd Calvinist. In Colijn kan men zien, dat het Calvinisme harmonieuze menschen schept. Dat is — dat mag een ieder onzer in Colijn erkennen — het Calvinisme op zijn best.

Maar dat is niet het eenige. Het was de synthetische kracht van het Calvinisme die het mogelijk maakte, dat in Nederland een volkspartij bestaande uit arbeiders

WERKELIJKHEIDSZIN EN KARAKTER

kende de journalist geen plichtsbefef, geen verantwoordelijkheid als volksvoorlichter, geen roeping tot zijn taak. Nu zou het anders worden, alleen de mannen van karakter, met begrip voor de werkelijkheid, konden blijven, de rest werd eruit gegooid.

Zoo is het geschied, maar wat is er van geworden?

We willen, voor we van de Nazi's scheiden gaan, een oogenblik dat niet zoo heel lang meer op zich zal laten wachten, nog even den vinger op een paar dingen leggen. Luister:

WERKELIJKHEIDSZIN

Een van de meest „karaktervolle” krantenschrijvers in dezen tijd is geweest de heer Huyts, hoofdredacteur van de

ders en werkgevers, boeren, middenstanders en intellectueelen als één falanx optrok onder leiding van wat men dan een kapitalist noemt.

Waarom kon dat zoo? Colijn zelf geeft het antwoord. Eens was er een periode toen in Nederland, gelijk in de heele wereld, op Duitsch en Italiaansch voorbeeld gevraagd werd om den sterken man. Colijn moest volgens velen deze sterke man zijn. Maar Colijn wilde niet. „Ik ben”, zoo zeide hij, „de sterke man niet. Maar de Heere is mijn sterkte”. Dat is het wat in Nederland, dwars door alle tegenstellingen van belang en klasse heen altijd weer voeren zal tot Christelijke partijvorming.

Colijn is gestorven. Maar de beginselen waaruit hij heeft geleefd en de partij die hij heeft geleid, leven en zij zullen, als het God belieft, na de bevrijding hun bijdrage leveren tot de vernieuwing van ons nationaal bestaan.

VOOR DE BEVRIJDING VAN INDIË

Wie de radio-verslagen over den strijd in Zeeland hoort moet wel onder den indruk komen van de geweldige inspanning welke zich de Canadeezen getroosten.

Bedenkt de gemiddelde Nederlander wel voldoende, wat het beteekent dat daar al die jonge mannen in den bloei van hun leven zich opofferen voor plaatsen, waarvan zij nog nooit hebben gehoord en voor een volk welks bestaan de meesten vroeger slechts nauwelijks kenden. Uit een ander werelddeel, van over den oceaan gekomen, laten daar velen hun leven op eilanden, welker naam hun familie eerst leert kennen uit hun doodsbericht.

En intusschen zijn er nog altijd velen, die de schouders ophalen wanneer men hun spreekt van Nederlandsche soldaten, die straks de bevrijding van ons rijk, van Indië, zullen moeten bevechten.

In Nijmegen heeft zich de 1000ste vrijwilliger op 19 October j.l. gemeld. Dat is mooi, maar het is nog lang niet genoeg.

N.R.C. In tal van artikelen heeft hij het Nederlandsche volk opgeroepen toch werkelijkheidszin te toonen en zich over te geven aan de groot-europesche gedachtegang zooals de Duitse bezetting ons die voorhield. Hij, de man die vroeger communistisch dacht en schreef, richtte zich meerdere malen fel tegen de Sovjet-Unie. Immers, de werkelijkheid was dat wij onder de Duitse macht leefden en dat er, vermoedelijk naar zijn meening, geen kans bestond dat het in de eerste tijden veranderen zou.

Nu kwam de derde September. Verstijfd van schrik zag de heer Huyts de geallieerde legers aanstormen. Ze hadden weliswaar even oponthoud op de grens België-Holland en in Brabant, maar ze komen. Dat is de werkelijkheid. En nu greep hij weer naar zijn pen en daaruit vloeide een artikel tegen de gedroste N.S.B.-ers. Logisch was dat het Nationale Dagblad hem daarover stevig kapittelde. En nu schrijft hij, als antwoord daarop, nadat hij met vele onnoordige woorden zijn houding rechtvaardigt:

„Maar nu de strijd allengs met de laatste hardheid wordt gevoerd, nu ligt daarin in elk geval een vermaning voor ons volk, dat het op zelfbehoud bedacht, zich terdege rekenschap zal moeten geven van de werkelijkheid. De werkelijkheidszin der kleine volken is een der nuttigste bijdragen voor den toekomstigen vrede.

„Het is geen kwestie van afwachting, men-taliteit, maar ook niet van gratis kiezen voor deze of gene oorlogvoerende. Wij willen partij kiezen voor de toekomst.”

Hier ziet ge de werkelijkheid en de karakterloosheid van de journalisten in dezen tijd.

De werkelijkheid is echter dat dit gedraai den heer Huyts niet redden kan. Zijn toekomst is: verdwijnen.

DE ZEDEMEESTER

Het Nieuws van den Dag heeft een philippica gericht tegen den onbekenden dader van een fietsendiefstal, die het rijwiel van een wijkzuster meenam. Numoet de zuster loopen tot schade van de lijdenden en de zieken.

We zijn het daarmee eens, maar we vragen:

Met welk recht vermaant dit blad iemand die een fiets steelt, als het zwijgt over den roof op groote schaal die we thans in ons land zien?

Waarom toornt het N.v.d.D. niet tegen den diefstal van tienduizenden fietsen, auto's en motoren, zelfs van politie en Roode Kruis, die de Duitse roovers in ons land uitvoeren?

Waarom protesteert het blad niet als onze huizen worden leeggeplunderd, als de fabrieken worden vernield, de machines afgebroken en weggevoerd, de spoorlijnen worden opgebroken of de electrische geleidingen worden neergehaald, opgerold en naar Duitschland gebracht?

Waarom volgt geen uitbarsting van rechtvaardige ergernis als voedselvoorraden in beslag worden genomen en de schepen met voedsel naar de bevolkings-

Vervolg op pag. 4 1e kolom.

EEN EERESCHULD AAN ONZE GEVALLENEN

Men verzoekt ons het volgende bericht op te nemen:

„In de maand October van dit jaar werd door alle bereikbare illegale organisaties een stichting in het leven geroepen, die zich ten doel stelt de nooden van hen die door daad of houding tot het binnenlandsch verzet hebben bijgedragen, of van hun nabestaanden te lenigen.

In aansluiting aan de door de Regeering kort geleden bekend gemaakte besluiten, waarin de voorziening in de nooden van de oorlogsslachtoffers wordt gegarandeerd en geregeld, en waarbij tevens in groote mate ruimte is gelaten voor het particulier initiatief, ziet de stichting het o.m. als taak de overheid hierin bij te staan.

In het leven geroepen door de organisaties die in den bezettingstijd het verzet hebben geleid en gesteund, beperkt de stichting haar doelstelling ook tot de slachtoffers van het verzet en wil als zoodanig een bijdrage leveren tot het nationale fonds, waarvan H.M. de Koningin sprak.

Het oogenblik is nog niet gekomen dat de stichting naar buiten kan optreden. Het voorbereidende werk is echter reeds door de stichting ter hand genomen.

Het doel hiervan is te geraken tot de juiste organisatievorm, opdat onmiddellijk na de

vrijwording alle ondergrondse groepelingen zullen kunnen deelnemen en zoo spoedig mogelijk een aanvang met haar werkzaamheden kan worden gemaakt. Aldus zal het mogelijk worden, dat de slachtoffers van het verzet of hun nabestaanden, straks door de illegale organisaties zelve zullen worden geholpen”.

Het spreekt vanzelf, dat de stichting, die in dit communiqué wordt genoemd, onze hartelijke sympathie heeft. Natuurlijk is de verzorging van hen, die in het ondergrondsch verzet groot nadeel hebben geleden en van de nabestaanden van de gevallen een regeeringstaak. Het is een rechtskwestie allereerst en niet een zaak van barmhartigheid. Daarom zal de verzorging ook niet zoo dicht mogelijk bij het minimum moeten blijven, maar een royale en goede toepassing moeten vinden. Maar ook 't particulier initiatief kan hier niet achter blijven en zeker niet bij hen, die als strijdmakkers naast alle slachtoffers hebben gestaan. Daarom juichen we dit initiatief zoo van harte toe. Heel ons volk heeft hier een taak en de vorstelijke daad van onze Koningin geeft aan op welke wijze straks die taak kan worden vervuld.

Deze zaak behoeft ons aller medewerking.

't Is een eereschuld aan onze gevallen strijdmakkers.

ONGEOORLOOFD GEWELD

Wij vernemen teikens van het schrijven van dreigbrieven aan boeren, waarbij zij worden bedreigd met geweld, indien zij niet bepaalde goederen tegen bepaalde prijzen beschikbaar stellen, hetzij voor het publiek, hetzij voor bepaalde figuren, die zichzelf aanduiden als ondergrondse strijders, verzetsbeweging, binnenlandsche strijdkrachten en dergelijke. Deze bedreiging wordt dan soms waar gemaakt en gevolgd door een roofoverval. Naar onze meening is dit geweld en deze bedreiging met geweld volstrekt ongeoorloofd. Zij gaat ook niet uit van de officiële verzetsorganen, maar wordt georganiseerd door vrijbuiters.

Laten alle verzetsbewegingen zooveel mogelijk trachten deze dieverijen tegen te gaan, die den goeden naam van het ondergrondsch verzet in discrediet brengen.

VAN DE REDACTIE:

GELD

Nu de verbindingen in ons land verbroken zijn is de financiële zijde van ons perswerk zeer bemoeilijkt, de inkomsten zijn zeer gedaald. De uitgaven daarentegen stijgen. Na het verdwijnen van de elektrische stroom en daarmee van talloze clandestiene radio's, hebben wij een taak gevonden in de nieuwsverzorging, hetzij zelfstandig, hetzij in samenwerking met andere bladen. Dat kost geld. We doen dus een ernstig beroep op onze relaties om nog eens extra in den zak te tasten en „Trouw” daarbij te gedenken. Wij weten dat het voldoende is dit U allen slechts mede te deelen. De gaven zullen rijk vloeien. Wij rekenen op U allen.

SPECIALE UITGAVEN

In vele plaatsen van ons land verschijnen regelmatig speciale uitgaven van „Trouw”, die enerzijds dienen om in de nieuwsbehoefte te voorzien en anderzijds om voorlichting te geven op verschillend gebied. Bovendien versterken zij den band onderling in den nood van het oogenblik.

Op diverse plaatsen verschijnen onze uitgaven zelfs tot driemaal per week toe. Probeert ze in handen te krijgen, leest ze en geeft ze door.

Nu hebben we elkaar dubbel noodig.

Werkelijkheidszin en karakter

(vervolg van pag. 2)

centra voor de weermacht worden gegapt en duizenden aan den honger worden prijsgegeven?

Waar bleef het protest van deze krant, toen tienduizenden joden uit hun huizen werden gesleurd, weggevoerd, van hun kinderen werden beroofd en doodgemarteld in helse kampen?

Waarom komt niet een fel woord uit de pen dezer journalisten als razzia's tallozen opjagen, als hun huizen worden verwoest, als ze onschuldig worden doodgeschoten en bij schepen en treinen vol tegen elk recht in worden weggevoerd? Deze lijst is met vele voorbeelden te volmaken.

De zedemeester, N. v. d. D., moet zich zelf herzien.

Karaktervastheid zou dit van de schrijvers daarin eischen.

Ze hebben het niet en daarom zwijgen ze straks voor goed.

ZOO NIET

Karaktervastheid toonen de journalisten niet, het publiek evenmin. Waarom gooien we, nu nog niet, zulke kranten de deur niet uit. Ze worden nog gelezen.

In Utrecht verschijnt practisch als eenige krant het Nationale Dagblad. Als het ding van de pers rolt, staat een groot deel van Utrecht klaar om het te koopen. Men heeft het noodig voor de bonnen en voor het nieuws. Men vecht er bijna om. Zou ons volk het nooit leeren?

Want zoo moet het niet!

We zijn zoo anti-Duitsch. Als straks de geallieerde legers binnen komen, juichen we om 't hardst.

Maar nu, nu deze legers den moeizamen strijd op de slagvelden strijden, nu koopen we de kranten die hen, de helden voor de vrijheid van ons volk, belasteren. Die draaien als ze in nood zijn, die zwijgen als ze spreken moeten. Volk van Nederland: Zie hier de werkelijkheid en toon karakter.

HULP AAN DUITSCHE GEWONDEN

In sommige ziekenhuizen waar Duitse gewonden worden binnengebracht, wil men het Nederlandsche verplegend personeel inschakelen onder Duitse leiding. Dit heeft aanleiding gegeven tot scherpe conflicten; verpleegsters, die weigerden, werden ontslagen. Dit is b.v. geschied in het Wilhelmina-Gasthuis te Amsterdam.

Naar aanleiding hiervan wordt van bevoegde zijde verklaard:

„Verpleegsters en verplegers moeten alleen hulp verleenen aan Duitse gewonden wanneer zij staan onder leiding van Nederlandsche hoofdverpleegsters of artsen. Zij moeten verder weigeren, wanneer men hen wil brengen naar andere oorden”.

Derhalve: hulpverlening, maar niet onder Duitse leiding.

U MOET WETEN:

DAT het bombardement op het station Utrecht, waarbij het Stads- en Academisch Ziekenhuis getroffen werd, 22 doden heeft gekost en een even groot aantal gewonden. Onder de gedooden waren één dokter, twee predikanten, en zes verpleegsters.

DAT de z.g.n. Nederlandsche politie te Utrecht zich bij herhaling schuldig maakt aan het oppakken van landgenooten.

DAT in Enschede 6000 Nederlandsche mannen aan het werk gezet zijn voor het graven van een verdedigingslinie over de grens.

DAT in Friesland de mannenvordering een grooten omvang heeft aangenomen. Zelfs de getineerden uit de strafgevangenis te Leeuwarden zijn aan het graven gezet.

DAT op de eilanden Goeree en Overflakkee, het land van Dordt, de Vijfheerenlanden en de Alblasserwaard 6000 paarden en 1800 ton hooi gevorderd wordt ten behoeve van de uit Brabant gevluchte Duitse troepen.

DAT de bezettingskosten tot nu toe in ons land f100 miljoen per maand bedroegen, doch dat dit bedrag nu gestegen is tot f235 miljoen per maand.

DAT in Gelderland het oog van de Duitschers gevallen is op kachels. Er hebben vorderingen op dit gebied plaats gehad, die door plakaten werden aangekondigd.

DAT in begin November over 't geheele land 1.125.000 ton aardappelen gerooid waren en dat op dien datum nog 3000 H.A. gerooid moest worden.

DAT de Duitse autoriteiten aan de voedselvoorziening in oorlogstijd 5000 ton aardappelen en 2000 ton graan per week beschikbaar stel-

den voor vervoer uit het Noorden naar het Westen van het land. Als vervoersmogelijkheden moesten ondergedoken schepen opgespoord worden.

DAT de voedselautoriteiten thans te beschikken hebben over 5500 ton scheepsruimte met een omloopsnelheid van 5 à 8 weken. Dit ligt aan de omstandigheid dat de Duitschers geregeld de dienstdoende sleepboten vorderen voor hun diensten. De voedselautoriteiten zien daardoor slechts kans 1000 ton voedsel per week in het Westen van het land te krijgen.

IN DELFT

Op één der bekende aanplakbiljetten van de Duitschers staat:

Spoorwegstaking?

**Gevolg: geen kolen
geen gas
geen electriciteit
geen voedsel**

Een grappenmaker schreef eronder:

geen duitse overwinning

MET ONBESMET BLAZOEN

Een van de bedenkelijkste verschijnselen in de hedendaagsche politieke discussie is dit, dat men de problemen niet zuiver stelt en zuiver houdt. Wij bemerken dat b.v. aan het vraagstuk der dusgenaamde zuivering. Er is bij de geestelijk meest verscheiden kringen onder ons volk een algemeene overtuiging dat ons openbare leven en onze instellingen en vereenigingen gezuiverd moeten worden van hen die met den vijand hebben geheuld of op ontoelaatbare wijze met hem hebben samengewerkt of die in het algemeen het vertrouwen dat in hen gesteld werd hebben beschaamd. Die zuivering moet plaats vinden en zij moet naar behoorlijke normen plaats vinden in een sfeer van evenwicht en gestrengheid.

Dit proces waarin Nederland eendrachtig zou kunnen zijn wordt echter hopeloos vertroebeld indien men in het zuiveringsproces elementen brengt die daarin als zoodanig geen rol behooren te spelen, en dat geschiedt helaas. Het ligt trouwens voor menschen, die zich daar van te voren niet scherp voor hoeden maar al te zeer voor de hand. Zuivering beteekent immers dat er menschen weg moeten en dat er andere menschen voor in de plaats moeten komen, en dan komt de verleiding. De verleiding om niet slechts bij deze vervanging de normen der zuivering aan te leggen maar ook om daarbij eigen politieke idealen te verwezenlijken. Er zijn bestuurders die weg moeten. Er zijn vereenigingen en instellingen die onder de loupe genomen moeten worden, die op de helling moeten. En dan komt de verkeerde politieke begeerte om den hoek kijken. Men heeft bepaalde wenschen aangaande de toekomst van zulk een vereeniging of instelling. Wenschen die men in het verleden ook reeds had maar die men toen nimmer door kon zetten. Maar nu komt de kans. De zuivering maakt de dingen los. We gaan zuiveren, maar we gaan tevens „vernieuwen” d.w.z. men gaat van een algemeen aanvaard proces gebruik maken om te trachten daarbij ook nog een eigen meening, een eigen hobby door te drijven. Dat is een bedenkelijk verschijnsel; dat is een streven naar oorlogswinst, dat is politiek verval.

Vernieuwing, maar bij wie?

Wij kunnen het best hebben dat de menschen heel veel dingen willen veranderen en vernieuwen. Wij wenschen zelf ook dat er heel wat veranderd en vernieuwd wordt. En wij zijn van meening dat een ieder zijn meening over de vernieuwing van staat en maatschappij moet kunnen voordragen. Wij zullen alles van elkaar fair en sportief maar kritisch moeten bekijken. Wanneer wij echter bij velen over vernieuwing hooren spreken dan zijn het ontzettend vaak stokoude klanken. Nederland moet vernieuwd worden. Dat beteekent zeer dikwijls: Laat zij uw oude meening los en aanvaardt de mijne, die, maar dat zegt men er niet vaak bij, even oud is. Dat is een beetje een zonderlinge „vernieuwing” natuurlijk. In ieder geval zouden we haar graag van het probleem der zuivering los maken. Daarna kunnen we er nog eens zakelijk over praten, gelijk we dat in de laatste honderd jaar, over precies dezelfde zaken, reeds meer gedaan hebben.

Eenheid noodig, maar hoe?

Van de „vernieuwing” naar de „eenheid” is maar één schrede. Dat is een soort Siameesche tweeling. Wij willen over eenheid en de noodzaak daarvan graag onze positieve meening zeggen.

Na de bevrijding zal er in Nederland dringend behoefte zijn aan zoo groot mogelijke eenheid. Wij komen kaal en berooid uit den oorlog, met door water bedorven landerijen, met verwoeste steden, met een zwaar gehavend productie-apparaat, met geschokte zenuwen, ontwrichte gezinnen en gedemoraliseerde menschen. Wij zullen dan, om onze samenleving zoo dragelijk mogelijk te maken, om onze welvaart weer te herstellen, vlot, zakelijk en met wederkeerig vertrouwen moeten samenwerken. Zoowel in de politiek als

De confessioneele vakbeweging kan zich laten zien.

Houdt de zuivering zuiver!

in de verdere samenleving. Dat behoeft niet zoo een groote kunst te zijn. De feiten zullen ons - helaas - de gemeenschappelijk te bewandelen weg wel wijzen.

Wij zijn overtuigd, dat er na den oorlog een eendracht over een zeer breed terrein van ons nationale leven mogelijk zal zijn. Maar dan moet men één ding niet doen. Men moet niet, wat Boisot indertijd wilde, zoeken naar een „nationale ideologie”, men moet niet onder die eendracht een geestelijke basis trachten aan te brengen. Omdat die geestelijke basis er voor ons allen gemeenschappelijk niet is. Doet men dat toch, blijft een groep daarnaar zoeken, dan wordt elke eendracht in de oogen van de andere groep verdacht. Er is bij verscheidenheid van overtuiging en zelfstandigheid van richting, ook in organisatorischen zin, een zeer groote gemeenschappelijkheid in doeleinden te bereiken. Eendracht zal in Nederland altijd federatie, nooit centralisatie beteekenen. Tot degenen, die in oprechtheid deze geestelijke centralisatie najagen, zouden wij willen zeggen: Ook al acht gij centralisatie in beginsel mogelijk, hetgeen voor ons onmogelijk is, bedenk dan toch, dat gij Uw en ons gemeenschappelijk doel daarmee in de praktijk voorbij schiet. Bedenk, dat gij door deze centralisatie na te jagen, de bereikbare eendracht in den grond boort.

De confessioneele vakbeweging in geding?

Hetgeen wij hiervoor opmerkten over een zuiver te houden zuivering en over eenheid, willen we nu eens toepassen op een op het

NIET ALLEN OVER EEN KAM

Uit de maatregelen die thans in bevrjgde gebieden van Nederland van regeeringswege worden uitgevoerd, blijkt dat daar verschillende ambtenaren worden ontslagen of geschorst of buiten functie gesteld.

Ambtenaren, die ontslagen of geschorst worden, hebben kennelijk zooveel op hun kerfstok, dat deze strafmaatregelen aan de overheid gerechtvaardigd voorkomen. Buiten-functiestelling geschiedt in afwachting van een nader onderzoek. Dit behoeft dus geen diskwalificatie te beteekenen.

De regeering scheert daarbij echter de door het bevoegde Nederlandsche gezag benoemde ambtenaren over één kam met de door den bezetter of de krachten de verordeningen van den bezetter benoemde ambtenaren.

Dit komt ons onjuist voor. Naar onze meening behooren de ambtenaren van deze laatste categorie niet weer expres ontslagen, geschorst of buiten functie gesteld te worden. Hun bevoegdheid moet beschouwd worden automatisch te zijn geëindigd met het einde der bezetting. Dan krijgen wij veel zuiverder verhoudingen. Meent men zulk een ambtenaar om een bepaalde reden terstond te moeten handhaven, zoo dient men hem expresselijk te benoemen na het eindigen der bezetting en wel door de bevoegde Nederlandsche instanties.

DE NIEUWE KOP

Met het oog op onze verdere plannen is het noodzakelijk gebruik te maken van een nieuwen kop, hoewel de oude ons ondanks zijn gebreken in aesthetisch opzicht, zeer dierbaar geworden was.

ogenblik hevig in discussie zijnd probleem: de wederopbouw van de vakbeweging. Allereerst het eenheidsstreven.

Er wordt van een bepaalde zijde op het oogenblik een vrij hevige campagne gevoerd voor een eenheidsvakbeweging na den oorlog. Dat is heelemaal niet iets nieuws en de argumenten zijn ook niet nieuw. Zij zijn zoo oud als de weg van Kralingen. Of het nu de argumenten zijn, die ontleend zijn aan het onvervalschte Marxisme van het gemeenschappelijk klassebelang tegenover de kapitalisten; dan wel of het de argumenten zijn van de tamheid der confessioneele vakbeweging, van het verouderd zijn der confessioneele vakbeweging, die immers zou zijn voortgekomen uit de vrees voor atheïstisch socialisme of — laat, nu Colijn dood is, Kuyper nog maar eens een lik uit de pan krijgen — uit partijpolitieke overwegingen van Dr Kuyper, gelijk „het Parool” schreef, het is allemaal oud en af-tandsch.

De confessioneel geschoolde arbeider, de arbeider die zijn confessie, zijn, belijdenis beleeft; zal dit alles doorhebben en zich niet mee laten slepen. Ook het verjongde kader der confessioneele vakbeweging, waarop „het Parool” zijn hoop stelt, zal zeker niet beginnen met de verloochening van datgene, wat in harden strijd in het verleden tot heil der arbeiders maar niet minder tot welzijn van het heele vaderland is opgebouwd. Het jonge kader der confessioneele vakbeweging zal stellig niet op deze uitnoodiging, om het eigen nest te bevuilen, ingaan.

De oude leiding: beginsel- en karaktervast!

Dit alles is niet erg en het ergert ons dan ook niet. Wat ons wel ergert en wat onbehoorlijk is, is dat men tegen de confessioneele vakbeweging stemming poogt te maken, omdat de voormannen dier beweging in dezen bezettingstijd zouden zijn tekort geschoten. Dit is een zeer plumpe en grove leugen. Iedereen weet hoe uitstekend de confessioneele vakbeweging, met haar bestuurders zich heeft gehouden in tegenstelling met zeer vele bestuurders uit de moderne, toen de Duitschers de vakbeweging aan Woudenberg c.s. uitleverden. En wij weten wat zeer vele leiders der confessioneele vakbeweging voor zoover ze niet in het concentratie-kamp zaten, sindsdien onverpoosd hebben gedaan op het gebied der geestelijke weerbaarmaking van ons volk en met name van hun eigen leden. Men kome nu niet aanloopen met menschen, die daar niets van gemerkt hebben. Er zijn er altijd velen Oost-Indisch doof. En wij zeggen toch ook niet, dat een bepaald deel der illegale pers niets gedaan heeft en te kort geschoten is in activiteit, omdat zeer velen in den lande met dat deel dier pers nooit in aanraking is geweest?

De confessioneele vakbeweging kan met trots zien op haar leiders. In de ure des gevaars waren zij niet in den schuilkelder, maar paraat. Dat zal na den oorlog ook overtuigend blijken als man en paard genoemd kunnen worden. Daarom kan de confessioneele arbeider de oude leiding vertrouwen. Zij hebben beginsel en karakter getoond. Zij hebben het blazoën onbesmet bewaard. Hier kan de zuivering buiten geding blijven.

De Confessioneele vakbeweging heeft het belang van den arbeider, van het gezamenlijk bedrijfsleven, van het vaderland op het oog. Zij heeft volkomen begrip voor de noodzakelijkheid van een ruime en breede samenwerking na den oorlog. Een samenwerking tusschen arbeidersorganisaties onderling, maar ook tusschen werknemers en werkgevers en ook tusschen bedrijfsleven en overheid. Daarom streeft zij ook een volledige en alzijdige bedrijfsorganisatie na. Maar zij zal dit alles doen onder de voorwaarde van de erkenning van de zelfstandigheid, van richting en organisatie. Zij wijst de eenheidsvakbeweging af, laat zich den weg der centralisatie niet op-drijven. Zij staat principieel, gelijk wij dat doen over de geheele linie, de federatieve samenwerking voor.